

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Havfruen og Dane-Dronningen. (En Kæmpevise)

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Havfruen og Dane-Dronningen. (En Kæmpevise)", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1816_297_8-intro-shoot-idm166.pdf (tilgået 17. juli 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Den typologiske læsning af historien

Udgangspunktet for Grundtvigs historieopfattelse var "den typologiske eller figurale fortolkningsform" (Holm 2001, s. 23), som har spillet en væsentlig rolle i kirkehistorien. Den typologiske fortolkningsform forekommer allerede i selve Bibelen, fx hos apostelen Paulus i Første Korintherbrev: "Fordi døden kom ved et menneske, er også de dødes opstandelse kommet ved et menneske" (1 Kor 15, 21). Her fungerer Adam som for-billede (typos) for Jesus, - han præfigurerer Jesus. Den typologiske fortolkningsform fokuserer overordnet på sådanne paralleller inden for kristendommen. Personer og begivenheder i Det Gamle Testamente peger frem på lignende, men væsentligere personer og begivenheder Det Nye Testamente. Det kan sammenlignes med profetier, der opfyldes (jf. Holm 2001, s. 24). Som den tyske litteraturhistoriker Erich Auerbach fremhæver, begynder den tidlige kristendoms kirkefædre, som Tertullian og Augustin, også selv at tolke typologisk. Ideen er, at hvis én begivenhed kan pege på en anden, så kan den måske også pege på en tredje og fremtidig. Jesu opstandelse, som er præfigureret i Det Gamle Testamente og opfyldt i Det Nye Testamente, kan således også pege på noget fremtidigt. Den typologiske fortolkningsmåde kan dermed også fungere som grundlag for historiefortolkning i bredere forstand. Et af de væsentligste elementer af Bibelens virkningshistorie var ifølge Auerbach netop, at den typologiske fortolkningsmåde blev bragt i spil i forhold til senere historiske perioder end de bibelske. På Grundtvigs tid var denne tilgang til historien imidlertid forladt af de fleste.

Grundtvig selv holdt dog fast i denne historieforståelse. I digtet "Et Blad af Jyllands Rimkrønike" fra *Heimdall. Dansk Nyaars-Gave for 1816* (1815) skildrede Grundtvig Danmarkshistorien således: "Det er heel underligt et Sprog / Hun har, den Dane-Sage" (1815, s. 102). Dette betød, som Holm understreger, at der fandtes en "mening eller logik i den historiske udvikling", som var "lig et under" (2001, s. 22). Hele den danske historie talte simpelthen "et guddomsstyret sprog" (s. 22). Med troen i hjertet kunne mennesket ved hjælp af et gudgivet spejl - "Dane-Sage[ns] Speil" (Grundtvig 1815, s. 107) - få indblik i historiens sammenhænge (jf. Holm 2001, s. 26). Mennesket kunne da se "Nyaar sig med Heden-Old / I Lignelse forene" (Grundtvig 1815, s. 107), dvs. se det fortidige som lignelser om både det nutidige og det fremtidige. I overensstemmelse med dette synspunkt foretog Grundtvig i "Et Blad af Jyllands Rimkrønike" en række "analogiseringer af historiske begivenheder og personer" (Holm 2001, s. 22) for at vise, hvordan historien hele tiden gentog eller spejlede sig selv. Et udmærket eksempel på denne typologiske tolkning var fx hans udlægning af forklarelsen på bjerget (Matt 17, 1-13), hvor Johannes og Peter fungerede som præfigurationer for Danmark og Norge (Grundtvig 1815, s. 177 f.).